

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Павленко М.П., Цаплюк Я.О.

студенти,

Науковий керівник: Далєвська Т.А.

аспірант,

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського торговельно-економічного університету*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

На сьогодні існує необхідність зміцнення фінансової системи місцевого самоврядування та покращення бюджетного забезпечення територіальних громад. Система фінансового забезпечення виступає як ціла низка відтворювальних процесів за рахунок власних та акумульованих бюджетних коштів, завдяки якій відбувається планування та розподіл ресурсів.

Недостатній обсяг фінансових ресурсів та нестабільність дохідних джерел, на сьогодні, стали проблемою загальнодержавної ваги.

Мета статті є розкрити проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування та запропонувати шляхи для зміцнення його фінансової основи. Для досягнення визначеної мети нами визначено такі завдання: проаналізувати проблемні питання міжбюджетних відносин, визначити шляхи удосконалення фінансового забезпечення бюджетів місцевого самоврядування [1, с. 25].

Проблеми функціонування органів місцевого самоврядування у своїх працях досліджують такі економісти як Т.М.Дерун, В.В. Бачинський, М.В. Пітцик, Н.Ю. Мельничук, О.А. Єгорова, О.О. Молдован, Я.А. Жаліла та інші. Формування бюджетів місцевого самоврядування досліджували Н.Є. Шишкіна, В.І.Кравченко, Є.М. Монько [2, с. 14].

Досліджуючи проблеми фінансового забезпечення місцевого самоврядування, потрібно насамперед визначити поняття місцевого самоврядування.

Управління фінансовими ресурсами на рівні адміністративно-територіальних утворень здійснюють органи місцевого самоврядування. Вони керуються певними методами та принципами згідно з чинним законодавством України, що є головними складовими фінансової науки у сфері управління. На основі цих складових визначилися загальні правила формування та використання фінансових ресурсів як державою, так і місцевою владою.

Процес управління формуванням і використанням фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування є досить складним та трудомістким. Він вимагає узгодження інструментів управління та послідовного поєднання усіх наукових методів в єдину дослідницьку систему, яка має забезпечувати розробку методологічних підходів до вирішення поставлених управлінських цілей. Тому досить часто органи місцевого самоврядування стикаються з різноманітними проблемами управління місцевими фінансовими ресурсами.

На сьогодні, розвиток місцевого самоврядування відіграє надзвичайно важливе значення для піднесення економіки країни, адже, за умови досконалої побудови системи місцевого самоврядування забезпечується всебічний економічний розвиток не лише певної територіальної одиниці, а й країни в цілому.

Наведемо визначення місцевого самоврядування відповідно до основних нормативних документів, що регулюють його в Україні наведено у таблиці 1.

Головним недоліком, що порушує основу системного підходу під час управління фінансовими ресурсами на місцевому рівні, є відсутність стимулів до ефективного управління фінансовими ресурсами в органах місцевого самоврядування. Сучасний стан місцевого самоврядування характеризується відсутністю дієвої системи гарантій виконання повноважень органів місцевого самоврядування, належного матеріального, фінансового та іншого ресурсного забезпечення. Розвиток місцевого самоврядування передбачає формування реального суб'єкта місцевого самоврядування – такої територіальної громади, яка мала б фінансові можливості достатні для надання населенню послуг [6, с. 79].

Таблиця 1

**Особливості тлумачення поняття місцеве самоврядування
у нормативних документах**

Нормативний документ.	Особливості трактування поняття місцевого самоврядування.
1. Всесвітня декларація про місцеве самоврядування	Згідно зі ст. 2 Всесвітньої декларації про місцеве самоврядування це право на обов'язок місцевих органів влади регулювати й вести громадські справи під свою особисту відповідальність та в інтересах населення [3, с. 136].
Європейська хартія	Відповідно до ст. 3 Європейської хартії місцевого самоврядування це право і спроможність місцевої влади в межах закону здійснювати регулювання й управління істотною частиною державних справ, що належать до її компетенції, в інтересах місцевого самоврядування [4, с. 3].
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	Згідно зі ст. 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції й законів України [5, с. 25].

З метою посилення фінансової спроможності місцевих органів влади вченими Національного інституту стратегічних досліджень пропонується розробка та реалізація ряду важливих заходів.

Рис. 1. Механізм посилення фінансової самостійності місцевих органів влади [7, с. 50]

Для ефективного управління фінансовими ресурсами необхідно здійснити:

- удосконалення законодавчої бази, нормативно-правових актів та інструктивних документів;
- визначення нових стратегічних напрямків процесу управління фінансовими ресурсами;
- проведення заходів, спрямованих на ефективність зовнішнього та внутрішнього фінансового контролю [8, с.99-100].

На сьогодні існує необхідність зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування. Можна констатувати, що невідповідність потреб місцевого самоврядування з критеріями їх фінансової достатності. Наявні фінансові ресурси бюджетів місцевого самоврядування не дають змоги органам місцевого самоврядування самостійно без державної підтримки здійснювати свої повноваження в межах Конституції і законів України.

Для вирішення проблем фінансового забезпечення місцевого самоврядування необхідним є дотримання таких вимог: чіткий розподіл доходів між усіма ланками бюджетної системи; раціональне використання природних, людських та фінансових ресурсів регіону; ефективний розвиток комунікацій та інфраструктури території регіону.

Список використаних джерел:

1. Дерун Т.М. Актуальні питання бюджетного забезпечення місцевого самоврядування на 2013 та 2014 роки: загрози та перспективи / Т.М.Дерун // Державне управління: удосконалення та розвиток.-2013.-25 с.

2. Бачинський В.В. Проблеми фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування / В.В. Бачинський // Аспект. – 2012. – 14 с.

3. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування: навч. посіб. / М.В. Пітцик, В.І. Кравченко, Є.М. Монько та ін. – К., 2000. – 136 с.

4. Про державний суверенітет України: Декларація Верховної Ради УРСР // Європейська хартія місцевого самоврядування. – 1997. – 3 с.

5. Шишкина Н.Е. Местное самоуправление в зарубежных странах: сущность и современные проблемы развития / Н.Е. Шишкина. – Иркутск, 1995. – С. 6–25.

6. Мельничук Н.Ю. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / Н.Ю. Мельничук // Наук. вісн. Державне управління. – 2011. – С. 79

7. Реформи системи державних фінансів України: перші результати та подальші перспективи: доповідь / О.О. Молдован, О.В. Шевченко, О.А. Єгорова; за ред. к.е.н., с.н.с., заслуженого економіста України Я.А. Жаліла. – К.: Нац. ін-т стратегічних досліджень, 2011. – 50 с.

8. Мельничук Н.Ю. Удосконалення управління формуванням і використанням фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування / Н. Мельничук // Світ фінансів. – 2009. – № 1. – С. 90-100.

Фурса Т.П.

кандидат економічних наук, доцент,

*Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету*

МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ОРГАНІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В умовах розвитку економіки України найважливішими та водночас найскладнішими регуляторами її соціально-економічного розвитку є міжбюджетні відносини. Вітчизняна практика управління місцевими бюджетами свідчить про досить високий ступінь централізації бюджетних ресурсів, що звичайно призводить до обмеження фінансових можливостей місцевого управління та залучення досить великих об'ємів міжбюджетних трансфертів.

Проблемами пов'язаними з визначенням ролі міжбюджетних трансфертів, ефективного механізму їх використання займалося багато вітчизняних вчених : О.П. Близнюк, А.Є. Буряченко, О.Д. Василик, М.А. Гапонюк, Л.І. Лачкова, В.І. Оспіщев, В.М.